

## فهرست مطالب

پیش درآمد.....	۱۵
درآمد.....	۱۹
اول: مفهوم شناسی حقوق جزای عمومی.....	۱۹
الف: مفهوم حقوق.....	۱۹
ب: مفهوم جزا.....	۲۰
ج: مفهوم عمومی.....	۲۱
دوم: تعریف حقوق جزای عمومی.....	۲۳
سوم: ویژگی‌های حقوق جزای عمومی.....	۲۳
الف: آمره بودن یا الزام آوری قواعد.....	۲۳
ب: ضمانت اجرای حقوق جزای عمومی.....	۲۴
ج: کلی و عمومی بودن.....	۲۴
د: عام الشمول بودن.....	۲۵
ه: دائمی بودن.....	۲۵
و: درون سرزمینی بودن.....	۲۵
چهارم: اهداف حقوق جزای عمومی.....	۲۶
<b>فصل اول: تحولات ناظر به واکنش‌ها (تاریخچه حقوق کیفری)</b> .....	۲۹
مبحث اول: ادوار قدیم حقوق جزا.....	۲۹
گفتار اول: دوره انتقام فردی.....	۳۰
بند اول: ماهیت دوره ی انتقام فردی.....	۳۰
بند دوم: ویژگی‌های دوره انتقام فردی.....	۳۰
الف: جمعی بودن مسئولیت.....	۳۰
ب: بی عدالتی در مجازات.....	۳۱
ج: موضوعی بودن مسئولیت.....	۳۱
گفتار دوم: دوره دادگستری خصوصی.....	۳۱
بند اول: ماهیت دوره ی دادگستری خصوصی.....	۳۱
بند دوم: ویژگی‌های دوره دادگستری خصوصی.....	۳۲
الف: تبدیل مسئولیت جمعی به مسئولیت فردی.....	۳۲
ب: برقراری قانون قصاص.....	۳۳

- ج: برقراری نظام غرامت یا جبران خسارت یا دیه ..... ۳۳
- د: تسلیم مجرم به دشمن ..... ۳۴
- ه: ممنوعیت انتقام در مکان‌ها و زمان‌های متبرک ..... ۳۴
- گفتار سوم: دوره دادگستری عمومی ..... ۳۴
- بند اول: ماهیت دوره ی دادگستری عمومی ..... ۳۴
- بند دوم: ویژگی‌های دوره ی دادگستری عمومی ..... ۳۵
- الف: اختیارات وسیع قضات ..... ۳۵
- ب: استخدام قضات غیر حرفه ای ..... ۳۵
- ج: ادله ی اثبات غیر متعارف ..... ۳۶
- د: برقراری مجازات‌های شدید و اعمال تبعیض در اجرای آنها ..... ۳۶
- ه: عدم تساوی مجازات‌ها ..... ۳۷
- گفتار چهارم: مکتب کیفری اسلام ..... ۳۸
- بند اول: مبانی سیاست کیفری اسلام ..... ۳۹
- بند دوم: اهداف اسلام از تدوین قوانین کیفری ..... ۴۱
- بند سوم: اصول حاکم بر حقوق جزای اسلام ..... ۴۱
- الف: اصل تساوی در مجازات‌ها ..... ۴۱
- ب: اصل قانونی بودن جرم و مجازات‌ها ..... ۴۳
- ج: اصل شخصی بودن مجازات‌ها ..... ۴۴
- د: اصل عطف بماسبق نشدن قوانین جزایی ..... ۴۶
- بند چهارم: ویژگی‌های حقوق کیفری اسلام ..... ۴۶
- الف: تقسیم بندی جرایم از جهت تجاوز و تعدی ..... ۴۷
- ب: مسئولیت کیفری مجرمین در نظام کیفری اسلام ..... ۴۷
- ج: انواع مجازات و کیفیات مشدده ..... ۴۹
- د: روش دادرسی در مکتب کیفری اسلام ..... ۵۱
- ه: راه‌های اثبات جرم ..... ۵۲

مبحث دوم: دوره نوین حقوق کیفری (دوره نهادینه شدن مجازات و پیدایش مکاتب

- کیفری) ..... ۵۴
- گفتار اول: ظهور اندیشه‌های جزایی ..... ۵۴
- گفتار دوم: ظهور مکاتب کیفری ..... ۵۷
- بنداول: مکتب فایده اجتماعی (کلاسیک) ..... ۵۷
- الف: بانیان مکتب کلاسیک ..... ۵۸
- ب: نتایج مکتب کلاسیک ..... ۶۲
- بند دوم: مکتب عدالت مطلق ..... ۶۳

## فهرست مطالب □ ۷

الف: ماهیت مکتب و بانیان آن	۶۳
ب: انتقاد به نظریه عدالت مطلق	۶۴
بند سوم: مکتب نئوکلاسیک	۶۵
الف: ماهیت و بانیان این مکتب	۶۵
ب: ویژگی‌های مکتب نئوکلاسیک	۶۵
ج: انتقادات بر مکتب نئوکلاسیک	۶۶
بند چهارم: مکتب تحقیقی (اثباتی)	۶۶
الف: ماهیت و بانیان مکتب تحقیقی	۶۶
ب: ویژگی‌های مکتب تحقیقی	۶۷
ج: طبقه بندی مجرمین از نظر مکتب تحقیقی	۶۹
د: انتقاد وارد بر مکتب تحقیقی	۷۰
بند پنجم: مکتب اصالت عمل جزایی	۷۱
بند ششم: مکتب دفاع اجتماعی	۷۲
الف: مکتب آدولف پرنس	۷۲
ب: مکتب دفاع اجتماعی (نفی حقوق جزا)	۷۳
ج: مکتب دفاع اجتماعی نوین	۷۳
د: لزوم شناسایی شخصیت بزهکار	۷۴
ه: انتقادات بر مکتب دفاع اجتماعی نوین	۷۵
بند هفتم: مکتب نئوکلاسیک جدید: بازگشت به سزاگرایی	۷۵
الف: نظریه راست نو	۷۶
ب: نظریه تسامح صفر	۷۷
<b>فصل دوم: ماهیت جرم (پدیده مجرمانه) و مبنای پیدایش</b>	۷۹
مبحث اول: ماهیت جرم	۷۹
گفتار اول: مفهوم جرم با رویکرد اخلاقی	۸۰
نقدی بر این دیدگاه	۸۰
بند پنجم: جرم از منظر جرم شناسی	۸۱
گفتار دوم: جامعه شناسی و جرم	۸۱
گفتار سوم: جرم از منظر شرع	۸۳
گفتار چهارم: مفهوم جرم از نظر مقنن	۸۳
مبحث دوم: اصل قانونی بودن جرم و مجازات	۸۵
گفتار اول: اصل قانونی بودن جرم	۸۵
گفتار دوم: اصل قانونی بودن مجازات	۸۶

- گفتار سوم: اصل قانونی بودن مجازات ..... ۸۷
- گفتار چهارم: اصل قانونی بودن و اصل قضایی بودن جرم و مجازات ..... ۸۸
- گفتار پنجم: فواید اصل قانونی بودن جرم و مجازات‌ها ..... ۸۹
- بند اول: رعایت منافع فردی ..... ۸۹
- بند دوم: رعایت منابع اجتماعی: ..... ۸۹
- بند سوم: امنیت قضایی ..... ۹۰
- گفتار ششم: اصل قانونی بدون جرایم و مجازات‌ها و دیدگاه موافقین و مخالفین ..... ۹۰
- بند اول: مخالفین قانونی بودن جرم و مجازات‌ها و افکار آنها ..... ۹۰
- بند دوم: موافقین با قانونی بودن جرم و مجازات‌ها و رد ایرادات ..... ۹۱
- مبحث سوم: عناصر تشکیل دهنده جرم ..... ۹۲
- فصل سوم: عنصر قانونی** ..... ۹۵
- مبحث اول: تفسیر قوانین کیفری ..... ۹۶
- گفتار اول: انواع تفسیر از لحاظ تفسیر کننده ..... ۹۷
- بند اول: تفسیر قانونی ..... ۹۷
- بند دوم: تفسیر شخصی ..... ۹۸
- بند سوم: تفسیر قضایی ..... ۹۸
- گفتار دوم: انواع تفسیر از لحاظ روش تفسیر ..... ۱۰۲
- بند اول: تفسیر مضیق قانون کیفری ..... ۱۰۲
- بند دوم: تفسیر موسع قوانین جزایی ..... ۱۰۵
- بند سوم: تفسیر منطقی جزایی (تفسیر مفهومی) ..... ۱۰۷
- مبحث دوم: قلمرو زمانی (قاعده عطف بماسبق نشدن قوانین جزایی) ..... ۱۰۸
- گفتار اول: اجرای قاعده عطف بماسبق نشدن در قوانین ماهوی کیفری ..... ۱۱۰
- بند اول: اجرای قانون ..... ۱۱۰
- الف: قانون دائمی ..... ۱۱۲
- ب: قانون آزمایشی ..... ۱۱۲
- ج: قانون موقت ..... ۱۱۳
- د: قانون مقید ..... ۱۱۴
- بند دوم: زمان ارتکاب جرم ..... ۱۱۴
- الف: انواع جرایم از جهت زمان وقوع جرم ..... ۱۱۵
- ب: انواع جرایم از جهت اجزاء عنصر مادی (جرم ساده و جرم مرکب) ..... ۱۱۸
- ج: انواع جرایم از جهت تکرار عنصر مادی (جرم ساده و جرم به عادت) ..... ۱۱۹
- گفتار دوم: استثنائات قاعده عطف بماسبق نشدن قوانین کیفری ..... ۱۱۹

۱۲۰	بند اول: قانون جدید اخف .....
۱۲۳	بند دوم: قوانین شکلی جدید .....
۱۲۵	بند سوم: قوانین تفسیری جدید .....
۱۲۵	بند چهارم: قوانین موقت و قوانین خاص .....
۱۲۶	بند پنجم: قوانین جدید حاوی اقدامات تامینی و تربیتی .....
۱۲۷	بند ششم: قوانین شرعی جدید .....
	گفتار سوم: جایگاه قاعده عطف بما سبق نشدن قوانین ماهوی کیفری در قانون
۱۲۸	مجازات اسلامی .....
۱۲۸	بند اول: ماهیت قانون جدید و تکلیف مقام قضایی .....
۱۳۰	بند دوم: احکام قطعی لازم الاجرا .....
۱۳۰	الف: احکام ذاتاً قطعی .....
۱۳۱	ب: احکام قابل تجدیدنظر .....
۱۳۱	ج: طرق فوق العاده تجدیدنظر .....
۱۳۲	مبحث سوم: قلمرو مکانی قوانین جزایی .....
۱۳۳	گفتار اول: صلاحیت سرزمینی یا درون مرزی .....
۱۳۴	گفتار دوم: صلاحیت سرزمینی-عینی .....
۱۳۵	گفتار سوم: صلاحیت حمایتی یا حفاظتی(واقعی) .....
۱۳۷	گفتار چهارم: صلاحیت شخصی .....
۱۴۰	گفتار پنجم: صلاحیت شخصی منفعل .....
۱۴۱	گفتار ششم: صلاحیت جهانی یا همگانی .....
۱۴۲	مبحث چهارم: عنصر قانونی و علل موجهه جرم .....
۱۴۳	گفتار اول: عوامل موجهه و ویژگیهای آن .....
۱۴۶	گفتار دوم: مصادیق علل موجهه .....
۱۴۶	بند اول: ارتکاب جرم به حکم قانون .....
۱۴۸	بند دوم: ارتکاب عمل مجرمانه با اجازه قانون .....
۱۵۱	بند سوم: اقدام برای اجرای قانون اهم .....
۱۵۵	بند چهارم: ارتکاب جرم به امر آمر قانونی و شرایط آن .....
۱۵۶	الف: شرایط موجه بودن امر آمر قانونی .....
۱۵۸	ب: مسئولیت ناشی از دستور غیر قانونی مقام ذی صلاح .....
۱۶۳	بند پنجم: دفاع مشروع .....
۱۶۴	الف: مبانی نظری دفاع مشروع .....
۱۶۷	ب: دفاع مشروع در قانون مجازات اسلامی .....
۱۹۹	بند ششم: اضطرار یا حالت ضرورت .....

- الف: فلسفه پذیرش اضطرار ..... ۲۰۱
- ب: مقایسه اضطرار و سایر عوامل ..... ۲۰۳
- ج: اضطرار در قانون مجازات اسلامی ..... ۲۰۵
- د: شرایط اضطرار ..... ۲۰۶
- ه: آثار اضطرار یا حالت ضرورت ..... ۲۱۶
- بند هفتم: رضایت بزه دیده ..... ۲۱۸
- الف: مفهوم و جایگاه رضایت بزه دیده در تحقق جرم ..... ۲۱۸
- ب: مصادیق رضایت بزه دیده موجه کننده جرم ..... ۲۲۲
- مبحث پنجم: تقسیم بندی جرم از لحاظ عنصر قانونی ..... ۲۴۲
- گفتار اول: تقسیم جرایم از حیث جنبه عمومی و خصوصی ..... ۲۴۲
- گفتار دوم: تقسیم بندی جرم از حیث نوع مجازات (تقسیم بندی شرعی جرایم) ..... ۲۴۵
- بند اول: جرایم مستوجب حد ..... ۲۴۵
- بند دوم: جرایم مستوجب قصاص ..... ۲۴۶
- بند سوم: جرایم مستوجب دیه ..... ۲۴۶
- بند چهارم: جرایم مستوجب تعزیر ..... ۲۴۶
- گفتار سوم: جرایم سیاسی و جرایم عمومی ..... ۲۴۷
- بند اول: فوائد تمیز جرایم سیاسی از جرایم عمومی ..... ۲۴۸
- بند دوم: معیارهای تشخیص جرم سیاسی ..... ۲۵۰
- الف: معیار عینی ..... ۲۵۰
- ب: معیار ذهنی ..... ۲۵۱
- ج: نظریه مختلط ..... ۲۵۱
- گفتار چهارم: جرایم نظامی و جرایم عمومی ..... ۲۵۳
- بند اول: نظامی کیست ..... ۲۵۳
- بند دوم: جرم نظامی چیست ..... ۲۵۴
- بند سوم: آثار تقسیم بندی جرایم نظامی از عمومی ..... ۲۵۵
- فصل چهارم: عنصر مادی جرم ..... ۲۵۷**
- مبحث اول: اجزاء عنصر مادی ..... ۲۵۷
- گفتار اول: وقوع رفتار مجرمانه و انواع آن ..... ۲۵۸
- بند اول: فعل یا فعل مثبت ..... ۲۵۹
- بند دوم: ترک فعل یا فعل منفی ..... ۲۶۰
- بند سوم: فعل ناشی از ترک فعل ..... ۲۶۰
- بند چهارم: حالت ..... ۲۶۲

۲۶۳	بند پنجم: نگهداری .....
۲۶۴	بند ششم: انواع رفتار از حیث مستقیم بودن .....
۲۶۵	گفتار دوم: اوضاع و احوال اختصاصی جرم .....
۲۶۵	بند اول: موضوع جرم .....
۲۶۶	بند دوم: وسیله‌ی ارتکاب .....
۲۶۶	بند سوم: مکان ارتکاب .....
۲۶۷	بند چهارم: زمان ارتکاب .....
۲۶۸	بند پنجم: شخصیت بزه‌کار .....
۲۶۹	بند ششم: شخصیت بزه دیده .....
۲۷۰	بند هفتم: نحوه ارتکاب .....
۲۷۱	گفتار سوم: نتیجه مجرمانه .....
۲۷۴	مبحث دوم: احراز رابطه علیت در جرایم مقید .....
۲۷۵	گفتار اول: نظریات رایج حقوقدانان در خصوص رابطه علیت ( جهت مطالعه) .....
۲۷۶	بند اول: نظریه رفتار مجرمانه به عنوان شرط ضروری حدوث نتیجه .....
۲۷۶	بند سوم: نظریه تساوی ضمان .....
۲۷۷	بند چهارم: نظریه رفتار مجرمانه به عنوان شرط پویای نتیجه .....
۲۷۷	بند پنجم: نظریه عامل موثر مناسب و کافی نتیجه .....
۲۷۸	گفتار دوم: دیدگاه فقها در خصوص رابطه علیت ( جهت مطالعه) .....
۲۷۹	گفتار سوم: رویه دیوان عالی کشور ( جهت مطالعه) .....
۲۸۰	گفتار چهارم: موضع قانون مجازات اسلامی در خصوص رابطه‌ی علیت .....
۲۸۴	مبحث سوم: مراحل ارتکاب جرم در جرایم مقید عمدی (مسیر فعل مجرمانه) .....
۲۸۵	گفتار اول: مسیر فعل مجرمانه در جرم تام (در جرایم عمدی مقید) .....
۲۸۶	بند اول: قصد ارتکاب جرم .....
۲۹۱	بند دوم: عملیات مقدماتی ارتکاب جرم .....
۲۹۲	بند سوم: انجام عملیات اجرایی .....
۲۹۳	بند چهارم: مرحله وقوع نتیجه .....
۲۹۴	گفتار دوم: مسیر فعل مجرمانه در جرم ناقص عمدی .....
۲۹۴	بند اول: شروع به جرم .....
۲۹۵	الف: شرایط شروع به جرم .....
۳۰۵	ب: مجازات شروع به جرم .....
۳۱۲	بند دوم: جرم عقیم .....
۳۱۳	الف: شرایط تحقق جرم عقیم .....
۳۱۶	ب: وضعیت مجازات جرم عقیم در قوانین .....

۳۱۸	بند سوم: جرم محال
۳۱۹	الف: شرایط جرم محال
۳۲۲	ب: مجازات جرم محال
۳۲۵	مبحث چهارم: تقسیم بندی جرایم تام از نظر عنصر مادی
۳۲۶	گفتار اول: از جهت نتیجه ارتکاب جرم
۳۲۶	بند اول: جرم مطلق
۳۲۶	بند دوم: جرم مقید
۳۲۷	گفتار دوم: تقسیم بندی جرم از جهت تکرار عنصر مادی
۳۲۸	گفتار سوم: تقسیم بندی جرم از جهت تعدد و یا وحدت عنصر مادی
۳۲۹	گفتار چهارم: تقسیم جرم از لحاظ زمان وقوع عنصر مادی
۳۳۰	گفتار پنجم: تقسیم بندی جرایم از جهت اجزاء عنصر مادی
۳۳۱	گفتار ششم: تقسیم بندی جرایم از جهت قابل رویت بودن عنصر مادی
۳۳۱	بند اول: جرم مشهود
۳۳۲	بند دوم: جرم غیر مشهود
۳۳۲	گفتار سوم: تقسیمات جرم تام بر مبنای عنصر روانی
۳۳۳	<b>فصل پنجم: عنصر روانی جرم</b>
۳۳۴	مبحث اول: تقسیم جرم تام از لحاظ عنصر روانی در نظام عرفی
۳۳۵	گفتار اول: عنصر روانی در جرایم عمدی
۳۳۵	بند اول: انواع جرایم عمدی
۳۳۵	الف: جرم عمدی مطلق
۳۴۰	ب: جرم عمدی مقید
۳۵۰	بند دوم: شروط تحقق عنصر روانی در جرایم عمدی مقید
۳۵۰	الف: شرط تطابق
۳۵۲	ب: شرط تقارن بین عنصر مادی و عنصر روانی
۳۵۴	گفتار دوم: عنصر روانی در جرایم غیر عمدی
۳۵۶	بند اول: ارکان عنصر روانی در جرم غیر عمدی
۳۵۶	الف: قصد فعل
۳۵۷	ب: عدم قصد نتیجه یا عدم علم به وقوع نتیجه
۳۵۸	ج: وجود خطای جزایی
۳۶۳	بند دوم: مصادیق تقصیر (خطا)
۳۶۳	الف: مصادیق اصلی
۳۶۴	ب: مصادیق فرعی خطا



فهرست مطالب □ ۱۳

۳۶۸	بند سوم: وجود رابطه‌ی سببیت میان تقصیر و نتیجه مجرمانه
۳۶۹	مبحث دوم: انواع عنصر روانی ( در حقوق جزای اسلامی)
۳۶۹	گفتار اول: جنایت عمدی
۳۷۰	گفتار دوم: جنایت شبه عمدی
۳۷۱	گفتار سوم: جنایت خطای محض
۳۷۳	کتابنامه